

POVODNĚ - ZÁPLAVOVÁ NEBO STOJATÁ VODA

Záplavová voda a stojatá voda představují rozmanitá rizika, mezi která patří zejména infekční onemocnění, ohrožení chemikáliemi a různá poranění.

1. Infekční nemoci

Jídlo a pití, které bylo kontaminováno záplavovou vodou, může způsobit **průjmové onemocnění**. K ochraně své a své rodiny proto dbejte na:

- dodržování základních hygienických zásad, zejména umývání rukou, po kontaktu s povodňovou vodou;
- nedovolte dětem, aby si hrály v místech zaplavených povodňovou vodou;
- umývejte dětem často ruce; vždy před jídlem;
- nedovolte dětem, aby si hrály s hračkami, které byly kontaminované povodňovou vodou a nebyly dezinfikovány.

Jak si správně umývat ruce a dodržovat osobní hygienu?

Dobrá základní osobní hygiena a umývání rukou jsou nezbytnými součástmi prevence šíření různých onemocnění. Čistá bezpečná tekoucí voda je k náležité hygieně a umývání rukou nepostradatelná. Sehnat čistou bezpečnou tekoucí vodu může být v situaci povodní obtížné.

KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE
STŘEDOČESKÉHO KRAJE SE SÍDLEM V PRAZE

1. Mytí rukou

Udržení čistých rukou během mimořádné události brání šíření mikroorganismů. Pokud váš kohoutek není bezpečné používat, umývejte si ruce mýdlem a vodou, která byla převařena či dezinfikována. Dodržujte tyto kroky, abyste si mohli být jistí, že jste si umyli ruce řádně:

- namočte si ruce v čisté tekoucí vodě a naneste mýdlo. Použijte teplou vodu, pokud je k dispozici;
- promněte si ruce o sebe, aby vznikla pěna a vydrhněte si důkladně celé ruce;
- takto si myjte ruce cca 20 sekund;
- opláchněte si důkladně ruce pod tekoucí vodou;
- ruce si osušte pomocí papírového ručníku (či vysoušeče rukou). Pokud je to možné, použijte papírový ručník k zavření kohoutku;

Pohlédněte se, zda není v okolí zřízeno dočasné místo k umývání rukou, kde je čistá voda k dispozici.

Udržení čistých rukou pomocí důkladné hygieny rukou je jeden z nejdůležitějších kroků, jak se vyvarovat onemocnění a také šíření mikroorganismů na ostatní. Mnoho nemocí a potíží se snadno šíří, pokud ruce nejsou umývány mýdlem a čistou tekoucí vodou. V případě, že není dostupná čistá tekoucí voda, použijte mýdlo a dostupnou vodu. Pokud není dostupné ani mýdlo, ani voda, použijte k umytí rukou alespoň alkoholový dezinfekční prostředek, který obsahuje minimálně 60% alkoholu.

Kdy si umývat ruce

Umyjte si ruce mýdlem a čistou tekoucí vodou (je-li k dispozici):

- před, během a po přípravě jídla;
- před jídlem;
- před a po ošetřování nemocné osoby;
- před a po ošetření různých poranění;
- po použití toalety;
- po výměně dětských plen nebo po manipulaci s dítětem, které použilo toaletu;
- po vysmrkání, kašlání, kýchání;
- po kontaktu se zvířaty nebo jejich exkrementy;
- po manipulaci s krmením pro zvířátka či po ošetření zvířat;
- po manipulaci s odpadky;

Nepoužívejte kontaminovanou vodu k umývání nádobí, čištění zubů, umývání potravin, přípravě jídel ani k výrobě ledu.

2. Koupání a čištění zubů

Koupat a čistit si zuby je možné pouze v čisté (bezpečné) vodě. Držte se doporučení místních úřadů, u nichž zjistíte, zda je voda tekoucí z vašeho kohoutku bezpečná k čištění zubů. Ke koupání může být někdy použita voda, která není vhodná k pití.

KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE STŘEDOČESKÉHO KRAJE SE SÍDLEM V PRAZE

Infekce ran

Otevřené rány a odřeniny vystavené povodňové vodě mohou být infikovány. K ochraně své a své rodiny proto dodržujte následující zásady:

- vyhněte se expozici povodňové vodě, pokud máte otevřenou ránu;
- kryjte otevřené rány voděodolným obvazem;
- udržujte otevřené rány tak čisté, jak to jen bude možné, důkladným umýváním čistou vodou a mýdlem;
- pokud rána zarudne, oteče či vznikne nějaká sekrece z rány, vyhledejte neprodleně lékařské ošetření;

Během mimořádných situací je vysoké riziko poranění. Rychlá a správná první pomoc může být dostačující k vyhojení malých poranění a zabránění infekce.

Vyhledejte lékařské ošetření co nejdříve, jestliže:

- je v ráně cizí těleso (půda, dřevo, kov či jiná tělesa);
- poranění je v mimořádném riziku infekce (např. po kousnutí psem, píchnutí špinavým předmětem);
- staré poranění vykazuje známky infekce (zvětšující se bolest a bolestivost, otok, zarudnutí, sekrece z rány a horečka);

2. Ohrožení chemikáliemi

Buďte si vědomi potenciálního ohrožení chemikáliemi během povodní. Povodňová voda může přinést nebezpečné kontejnery s rozpouštědly nebo jinými průmyslovými chemikáliemi z prostor, kde jsou normálně skladovány.

3. Poranění

Utonutí

Záplavová voda představuje pro všechny nebezpečí utonutí, nezáleží na tom, jak dobrými plavci jsou. Rychle tekoucí mělká voda může být smrtící, a pro malé děti může být nebezpečná dokonce mělká stojatá voda. Dopravní prostředky nezajišťují adekvátní ochranu před povodňovou vodou. Mohou být tekoucí vodou strhnuty pryč nebo zastaveny.

Pokousání zvířaty a hmyzem

Záplavová voda může vyhnat zvířata, hmyz a plazy. K ochraně své a své rodiny buďte opatrní a vyhněte se kontaktu s nimi.

Nebezpeční poranění elektrickým proudem

- NIKDY se nedotýkejte spadlých elektrických drátů; zavolejte příslušnou energetickou společnost a spadlé dráty nahlaste;
- neprojíždějte stojatou vodou, pokud jsou v ní spadlé elektrické dráty;
- pokud byl někdo zasažen elektrickým proudem, volejte okamžitě 112.

Zranění

Záplavová voda může obsahovat ostré předměty, jako jsou střepy skla či úlomky kovů, které mohou způsobit poranění a vést k infekci.

4. Návrat domů po povodních - úklid a sanitace

Úklid a sanitace vaší domácnosti po živelné události je další důležitý krok k zabránění šíření nemocí. Po návratu do svých domovů, až pomine nebezpečí záplav, si buďte vědomi toho, že záplavová voda může obsahovat také splaškovou vodu.

Použití úklidových a sanitačních prostředků

Nejprve umyjte povrchy mýdlem a teplou čistou vodou, abyste odstranili bláto, špínu a suť. Potom teprve aplikujte vhodný dezinfekční přípravek. Je důležité si přečíst a dodržovat bezpečnostní pokyny a návod výrobce k danému dezinfekčnímu přípravku. Níže jsou nejdůležitější zásady bezpečného používání těchto výrobků:

- **nikdy** nemíchejte dezinfekční prostředky obsahující čpavek s jinými dezinfekčními prostředky;
- používejte gumovou nebo jinou neporézní obuv, rukavice a chraňte si oči;
- snažte se nevdechovat výpary z dezinfekčního prostředku, pokud tyto prostředky používáte v místnostech, otevřete okna a dveře, aby prostor větral;

Chraňte sebe a svou rodinu dodržováním následujících doporučení:

Uvnitř domu

- držte děti a domácí mazlíčky mimo postižená místa, dokud nebude dokončen jejich důkladný úklid;
- při úklidu postižených míst noste gumovou obuv, gumové rukavice a ochranné brýle;
- odstraňte a vyhod'te všechny věci, které nemohou být umyty a dezinfikovány (jako jsou matrace, koberce, podložky pod koberci, rohože, předložky, deky, čalouněný nábytek, kosmetika, plyšáky, dětské hračky, polštářky, věci z pěnové gumy, knihy, tapety a většinu papírových věcí);
- odstraňte a vyhod'te zdi postavené bez spojovacího materiálu a izolace, které byly kontaminovány splaškovou či záplavovou vodou;
- pečlivě vyčistěte všechny tvrdé povrchy (jako jsou podlahové krytiny, beton, římsy a lišty, dřevěný a kovový nábytek, desku kuchyňské linky a jiná zařízení, umyvadla, dřezy, a další instalační příslušenství) pomocí horké vody a detergentu k praní prádla či mytí nádobí;
- pomozte vysoušení použitím větráků, klimatizačních jednotek a odvlhčovačů;
- zkontrolujte a vyčistěte topení, klimatizaci a ventilaci, než je začnete používat;
- po ukončení úklidu si umyjte ruce teplou vodou (převařenou alespoň 1 minutu, či použijte vodu, která byla dezinfikována a připravena k užití pro osobní hygienu) a mýdlem;
- vyperte všechny oděvy, které jste nosili během úklidu v horké vodě a detergentu, tyto šaty by měly být prány odděleně od nekontaminovaných oděvů a prádla;
- vyperte šaty kontaminované splaškovou či povodňovou vodou v horké vodě a detergentu;

1. ÚKLID A SANITACE KUCHYNĚ

Povrchy, na kterých se manipuluje s potravinami a které mohly být zasaženy záplavovou vodou (např. deska kuchyňské linky, talíře) → umyjte mýdlem a teplou čistou vodou, opláchněte čistou vodou, omyjte dezinfekčním prostředkem a nechte na vzduchu uschnout

pozor: zahod'te dřevěná prkénka, dětské dudlíky na lahve, dudlíky!!!

Poznejte a vyhod'te potraviny, které mohou být na jídlo nebezpečné:

Vyhod'te potraviny

- které mohly přijít do kontaktu se záplavovou vodou;
- konzervované potraviny, které mají vypouklé, otevřené či jinak poškozené konzervy;
- které mají neobvyklý zápach, barvu či charakter;
- podléhající rychlé zkáze (maso, drůbež, ryby, vejce, či zbytky jídel), které byly více než dvě hodiny mimo teplotu chladničky. Rozmrazené potraviny, které obsahují ledové krystaly nebo jsou alespoň minimálně na teplotě chladničky je možné znovu zmrazit či uvařit;

Konzervy s potravinami, které nejsou vypoulené, otevřené či poškozené ošetřete tak, že odstráňte štítky z konzerv, umyjte konzervu mýdlem a teplou čistou vodou, ponořte konzervu do dezinfekčního přípravku, nechte na vzduchu uschnout a označte konzervu permanentním popisovačem.

Skladujte potraviny bezpečně

Zatímco je vypnutý proud, nechte zavřená dvířka lednice a mražáku tak dlouho, jak to bude možné. Vložte do lednice bloček ledu či suchého ledu, pokud očekáváte, že bude proud vypnutý déle než čtyři hodiny.

Vyvarujte se onemocnění z vody

Provozovatelé vodovodů či místní úřady vám sdělí, zda voda z vodovodu je bezpečná na pití, k vaření či koupání. Pokud není voda bezpečná, řiďte se pokyny úřadů.

2. ÚKLID A SANITACE DALŠÍCH POVRCHŮ V DOMÁCNOSTI:

Povrchy, které nenasakují vodou a mohly se dostat do styku se záplavovou vodou (např. podlahy, kamna, dřezy a umývadla, některé hračky, jídelní příbory, talíře a náradí) → umyjte povrch mýdlem a teplou čistou vodou, opláchněte čistou vodou, dezinfikujte vhodným prostředkem a nechte na vzduchu uschnout.

3. ČIŠTĚNÍ PLÍSNÍ VYRŮSTLÝCH Z VLHKA NA TVRDÝCH POVRŠÍCH

Připravte si přípravek vhodný k odstranění plísní a nařeďte jej dle návodu výrobce, umyjte postižené povrchy, pokud jsou drsné, tak je vydrhněte ostrým kartáčkem, opláchněte povrchy čistou vodou a nechte na vzduchu uschnout.

Venku

- držte děti a domácí mazlíčky mimo postižená místa, dokud nebude dokončen jejich důkladný úklid;
- při úklidu postižených míst noste gumovou obuv, gumové rukavice a ochranné brýle;
- nechte profesionálně zkontrolovat a opravit systém odpadních vod (jímku), pokud očekáváte, že byla poškozena;
- vyperte všechny oděvy, které jste nosili během úklidu v horké vodě a detergentu, tyto šaty by měly být prány odděleně od nekontaminovaných oděvů a prádla;
- po ukončení úklidu si umyjte ruce teplou vodou (převařenou alespoň 1 minutu, či použijte vodu, která byla dezinfikována a připravena k užití pro osobní hygienu) a mýdlem;

Zdroj: <http://www.cdc.gov/healthywater/emergency/flood/standing.html>, překlad KHS StčK
Publikováno: 3.6.2013, web KHS StčK

POKYNY K POSTUPU PŘI ASANACI A DEZINFEKCI STUDNÍ V ZATOPENÝCH OBLASTECH

Vedle přímého ohrožení životů lidí patří k nejzávažnějším zdravotním rizikům záplav především znečištění zdrojů pitné vody. Mezi tato rizika patří hlavně riziko vzniku epidemií, které se šíří vodou. V našich podmínkách jde o infekční zánět jater typu A. Riziko ostatních nákaz (úplavice, leptospiroza atd.) není tak velké. Záplavy většinou neohroží dobře chráněné zdroje veřejných vodovodů. Ohroženy jsou však veřejné nebo domovní studny. Může dojít k mechanickému, chemickému a bakteriologickému znečištění vody.

Do doby než voda splňuje základní požadavky pro vodu pitnou je doporučeno používat k pití vodu balenou a vodu ze studny používat jako užitkovou. V případě nezbytnosti a není-li zjištěna přítomnost chemických škodlivin, je možno vodu používat jako pitnou až po nejméně 15 minutovém varu.

Odstraňujeme-li následky záplav, je možné s asanací začít až po opadnutí povodňové vlny a poklesu hladiny podzemních vod. Postup je nutno volit individuálně podle stupně poškození a znečištění studně. Z důvodu bezpečnosti by se měla dezinfekce a očista provádět za přítomnosti nejméně 3 osob.

Dále popsáný základní způsob je možné použít pouze u šachtových (kopaných) studní. U studní vrtaných je svépomocně možné maximálně studnu vyčerpát a dezinfikovat. Další práce je nutné přenechat odborné firmě.

Základní postup:

- Mechanicky čistíme vnější stěny studny a čerpací zařízení od nánosů bahna a nečistot a opravíme poškozené části vnějšího krytu studny. Důkladně opláchneme čistou vodou, nejlépe tlakovou.
- Odstraníme zákrytovou desku a otevřeme studnu.
- Instalujeme čerpací zařízení (kalové čerpadlo).
- Pokud jde o silně znečištěnou studnu např. zaplavenou bahnem, vyčerpáme celý objem vody.
- Před vstupem do studny pomocí detektoru nebo svíčky zjistíme, zda ve studni nejsou jedovaté plyny – pokud ano, odstraníme je vývěvou nebo kompresorem. Při práci ve studni nutno dodržovat zásady bezpečnosti a hygieny práce (především používáme ochranné pomůcky).
- Velmi důkladně (např. kartáčem) očistíme vnitřní stěny studny, čerpací zařízení a dno studny. Důkladně vše opláchneme čistou vodou a vodu opět úplně vyčerpáme. Veškerou vyčerpanou vodu v průběhu asanace odvádíme do odpadu nebo dostatečně daleko od studny po sklonu terénu, aby se zabránilo druhotnému znečištění vody ve studni asanované, ale i studních okolních. Není-li to možné nebo obsahuje-li voda vysokou koncentraci desinfekčního přípravku, je nutné ji odvést do čistírny odpadních vod, aby nedošlo k poškození vegetace a půdního prostředí.
- Omyjeme vnitřní stěny studny a čerpací zařízení koncentrovanějších roztokem desinfekčního prostředku, která obsahuje chlor (chlornan sodný 5%, roztok chlorového vápna 10% - v množství vyšším než je uvedeno na etiketách výrobků. Nutno pracovat v gumových rukavicích. Pokud chlorový roztok nestačí důkladně umýt stěny, lze použít i roztok mýdlový.
- Vše opláchneme čistou vodou a vodu vyčerpáme.

- Pokud nebyla studna záplavovou vodou přímo zasažena, odčerpáme vodu ze studny asi na 1 m výšky vodního sloupce. Přechlorujeme vodu dezinfekčním přípravkem (nejlépe na bázi chloru) a myjeme stěny zpětným proudem přechlorované vody. Úplně vyčerpáme vodu ze studny. Pozor: před vstupem do studny nutno postupovat podle odstavce 5.
- Odstraníme znečištěný povrch dna (šterk, písek). Vytěžíme kal a bahno ze dna studny, odstraníme případné pevné součásti, pečlivě vyčistíme dno studny, včetně vtokových otvorů na dně studny.
- Vyspravíme stěny studny podle druhu jejího zdiva – skruže, cihly, kameny. U skružených studní opravíme spárování mezi skružemi.
- Provedeme konečné mytí stěn a dna studny, vodu vyčerpáme.
- Provedeme povrch dna nejlépe novým šterkem nebo hrubozrnným pískem, v nouzi též možno vrátit důkladně propraný starý materiál.
- Necháme studnu naplnit vodou a v případě, že je voda dále kalná, pokračujeme v čerpání až do vymizení zákalu.
- Demontujeme čerpací zařízení (kalové čerpadlo) včetně přípojky elektrického proudu.
- Přidáme prostředek pro dezinfekci pitné vody podle návodu na použití. U chlorových preparátů udržujeme obsah volného chloru na 0,5-1 mg/l. Dezinfekční prostředek musí působit nejméně 24 hodin. Po několika hodinách odpustíme trochu vody a tím načerpáme vodu ze studny za účelem dezinfekce rozvodného potrubí.
- Uzavřeme studnu zákrytovou deskou. Asanujeme a upravíme okolí studny.
- Asi za 2 až 3 týdny necháme provést krácený rozbor.

KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE

PRAVIDLA PŘI LIKVIDACI PLÍSNÍ V BUDOVÁCH V ZAPLAVENÝCH OBLASTECH

- Na narostlou plíseň na stěnách je vhodné použít k prvnímu dezinfekčnímu zásahu přípravky s fungicidními (protiplísňovými) účinky.
- Podle rozsahu plísně je nutné volit vhodný aplikační postup – postřik, omytí, otření včetně různých kombinací těchto postupů, a dezinfekci provádět i opakovaně.
- Mechanicky odstranit po dezinfekci zbytky plísně (dle individuální situace volit nejvhodnější způsob – škrábání, otlučení na omítku).
- Plíseň nikdy neodstraňovat za sucha před aplikací přípravku, aby nedošlo k rozptýlení zdraví škodlivých výtrusů. Při likvidaci plísně používat ochranné pracovní pomůcky a ochranu dýchacích cest.
- Odstranit primární příčiny (stavební či teplotně vlhkostní poměry), které zajišťují vhodné podmínky pro rozvoj plísní.
- Po dezinfekci a na zaschlé stěny je vhodné aplikovat přípravky k preventivní ochraně proti plísním ve formě nátěrů před malbou i přímo na omítku.
- Neprovádět jiné práce, dokud stěny nezaschnou.
- Zajistit vhodné proudění vzduchu (intenzivní a časté větrání).

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví ČR

VÝSKYT POPOVODŇOVÝCH KOMÁRŮ – MĚLNICKO

Ve spolupráci se Státním zdravotním ústavem byla oblast Mělnicka vytipována jako oblast, kde lze očekávat zvýšený až kalamitní výskyt komárů, zejména v oblastech, kde dojde k delšímu zdržení vody na jednom místě. Na základě zhodnocení aktuální situace a po konzultaci s hlavním hygienikem ČR doporučuje Krajská hygienická stanice Středočeského kraje provádění biocidního zásahu insekticidem proti komárům ve stádiu létajících dospělců v případě popsané situace.

Tato aplikace v životním prostředí musí být prováděna k tomu odborně způsobilým subjektem (seznam bude uveřejněn na webu KHS či sdělen telefonicky) na základě objednávky obce, cestou krajského úřadu na Ústřední krizový štáb s tím, že náklady na tento odborný zásah ponese stát. Obec proto musí monitorovat stav výskytu komárů na svém zájmovém území (event. po konzultaci s místním pracovištěm KHS) a včas předmětný zásah u odborné firmy objednat.

V souvislosti se zvýšeným výskytem komárů je rovněž vhodné používat osobní ochranu ve formě běžně dostupných repelentních (odpuzujících) přípravků proti létajícímu hmyzu či výslovně proti komárům (např. Autan, Diffusil, Off!, repelentní řady Raid, Biolit) a dále insekticidy (přípravky k hubení) proti létajícímu hmyzu či výslovně proti komárům (např. insekticidní řady Raid, Biolit).

Závěrem se doporučuje, aby obce uvážlivě vyhodnotily situaci s ohledem na to, že plošná aplikace biocidního přípravku obecně představuje významný zásah do životního prostředí a neřešily tímto způsobem běžný výskyt komárů v místě, odpovídající sezóně.

Demonstrativní seznam odborně způsobilých subjektů:

- Bohuslav Voráček, IČO: 495 22 027, Mělník, Bezručova 2899, PSČ 276 01, č. tel.: 603 542 733,
- Bohdana Pašková, IČO: 685 77 206, Mělník, Nádražní 2003/13, PSČ 276 01, č. tel.: 604 753 330,
- 3D EXPRES, IČO: 291 18 701, sídlo Praha 2- Nové Město, Vyšehradská 1349, PSČ 128 00, pracoviště Neratovice, Karla Hynka Máchy 1277, PSČ 277 11, jednatel p. Jaroslav Rybák, č. tel.: 602 344 108.

KONTAKTY NA KHS STŘEDOČESKÉHO KRAJE

KHS Středočeského kraje se sídlem v Praze
(okres Praha-východ, Praha-západ)

Dittrichova 17, 128 01 PRAHA 2

podatelna@khsstc.cz

Telefon ústředna: 234 118 111, fax: 224 916 561

územní pracoviště v Benešově

Černoletská 2053, 256 55 Benešov

podatelna@khsstc-bn.cz

telefon ústředna: 317 784 000,

fax: 317 784 024

územní pracoviště v Mělníku

Pražská 391, 276 01 Mělník

podatelna@khsstc-me.cz

telefon ústředna: 315 617 051,

fax: 315 617 089

územní pracoviště v Berouně

Politických vězňů 455, 266 44 Beroun 2

podatelna@khsstc-be.cz

telefon ústředna: 311 548 831,

fax: 311 548 840

územní pracoviště v Mladé Boleslavi

Bělská 151, 293 34 Mladá Boleslav

podatelna@khsstc-mb.cz

telefon ústředna: 326 929 040,

fax: 326 929 040

územní pracoviště v Kladně

gen. Klapálka 1583, 272 01 Kladno

podatelna@khsstc-kl.cz

telefon ústředna: 312 292 011,

fax: 312 292 019

územní pracoviště v Nymburku

Palackého 1484/52, 288 02 Nymburk

podatelna@khsstc-nb.cz

telefon ústředna: 325 512 665,

fax: 325 512 666

územní pracoviště v Kolíně

Karlovo náměstí 44, 280 02 Kolín

podatelna@khsstc-ko.cz

telefon ústředna: 321 751 011,

fax: 321 726 110

územní pracoviště v Příbrami

U Nemocnice 85, 261 80 Příbram

podatelna@khsstc-pb.cz

telefon ústředna: 318 622 055,

fax: 318 630 967

územní pracoviště v Kutné Hoře

U Lorce 40, 284 01 Kutná Hora

podatelna@khsstc-kh.cz

telefon ústředna: 327 580 251,

fax: 327 512 098

územní pracoviště v Rakovníku

Lubenská 2250, 269 01 Rakovník

podatelna@khsstc-ra.cz

telefon ústředna: 313 521 041,

fax: 313 521 056